

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра конституційного права та порівняльного правознавства**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДДІВСЬКОГО
РОЗСУДУ У РАМКАХ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ СУДУ**

Рівень вищої освіти

Галузь знань

Спеціальність

Освітня програма

Статус дисципліни

Мова навчання

**Третій (освітньо-науковий) рівень
вищої освіти**

D Бізнес, адміністрування та право

D8 Право

Право

Вибіркова (фаховий перелік)

Українська

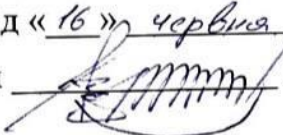
Робоча програма навчальної дисципліни «Конституційно-правові засади здійснення суддівського розсуду у рамках дискреційних повноважень суду» для здобувачів вищої освіти галузі знань **D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D8 Право** освітньої програми «Право».

Розробник:

Берч Вероніка Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства.

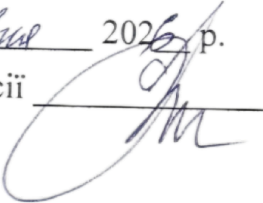
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри конституційного права та порівняльного правознавства

протокол № 14 від «16» червня / 2026 р.

Завідувач кафедри Юрій БИСАГА

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол № 10 від «26» червня / 2026 р.

Голова науково-методичної комісії Павло ЧЕРЕВКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	2	2
	Семестр:	
Тижневих годин для очної форми навчання: 3,7 аудиторних – 48 самостійної роботи студента – 72	1	1
	Лекції:	
	24	8
	Практичні (семінарські):	
	24	6
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	немає	немає
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	72	106

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Конституційно-правові засади здійснення суддівського розсуду у рамках дискреційних повноважень суду» є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня системного розуміння конституційної природи суддівського розсуду, його співвідношення із судовою дискрецією, внутрішнім переконанням судді, принципами верховенства права, незалежності, безсторонності, справедливості та правової визначеності, а також опанування методології дослідження меж і критеріїв правомірного здійснення дискреційних повноважень суду. Дисципліна спрямована на розвиток здатності аналізувати судову практику, оцінювати якість мотивування судових рішень, виявляти ризики свавільного використання дискреції та формулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення конституційно-правових гарантій здійснення правосуддя.

Вивчення дисципліни передбачає поглиблене осмислення професійної правосвідомості судді, етичних стандартів суддівської поведінки, інституційних гарантій незалежності судової влади, процедур добору та професійної підготовки суддів, а також практики Конституційного Суду України, Верховного Суду та Європейського суду з прав людини у питаннях судової аргументації, пропорційності, правової визначеності та недопустимості надмірного формалізму. Відповідно до освітньої програми «Право» вивчення дисципліни сприяє формуванню таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері права, у тому числі дослідницько-інноваційного характеру, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до утворення абстрактних понять і оперування ними, критичної оцінки й переосмислення накопиченого досвіду та рефлексування загальносуспільної і професійної діяльності.

ЗК02. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК03. Здатність працювати в команді науковців, розробляти наукові проекти та управляти ними.

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК05. Здатність з нових дослідницьких позицій формулювати належну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, визначати мету та цілі, оцінювати якість дослідження.

ЗК06. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному науковому просторі.

ЗК08. Уміння гнучко адаптуватися до змінних професійних ситуацій і новел у правовому регулюванні.

Фахові компетентності спеціальності (СК):

СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях.

СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права, забезпечувати якість досліджень, дотримуватися стандартів академічної доброчесності.

СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем і прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.

СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права, застосовувати методологічні принципи та методи правового дослідження.

СК09. Здатність до ведення діалогу й аргументування під час наукових і ділових дискусій, судових дебатів та публічних виступів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Опанування навчальної дисципліни потребує сформованих знань з теорії держави і права, конституційного права України, конституційного права зарубіжних країн, судоустрою, міжнародного та європейського права прав людини, а також базових навичок роботи з нормативно-правовими актами і судовою практикою. Доцільною передумовою є вміння здійснювати доктринальне тлумачення норм права, аналізувати рішення Конституційного Суду України, Верховного Суду та Європейського суду з прав людини, користуватися національними й міжнародними правничими інформаційними ресурсами.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Право» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.	ПРН 01
Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, основних напрямів і провідних тенденцій розвитку права.	ПРН 03
Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати належні аргументи для обґрунтування висновків, аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контексту.	ПРН 04
Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, методологію наукових досліджень і застосовувати їх у власних дослідженнях та викладацькій практиці.	ПРН 06
Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій і правозастосовній діяльності.	ПРН 07
Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.	ПРН 10
Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, проводити порівняльний аналіз правових явищ і процесів у різних правових системах.	ПРН 11

Вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення таких очікуваних результатів навчання:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Знати сучасні концептуальні та методологічні засади дослідження суддівського розсуду і судової дискреції, їх конституційно-правову природу, функціональне призначення та місце у механізмі здійснення судової влади.	ПРН 01

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати у фаховій діяльності знання про конституційний статус судді, принципи незалежності та безсторонності, професійну правосвідомість, суддівську етику і стандарти мотивування судових рішень.	ПРН 03
Формулювати наукові проблеми та гіпотези щодо меж суддівської дискреції, критично оцінювати доктринальні концепції та правозастосовну практику, обґрунтовувати висновки належними нормативними, доктринальними й емпіричними джерелами.	ПРН 04
Застосовувати формально-юридичний, системно-структурний, порівняльно-правовий, герменевтичний, аксіологічний та інші методи дослідження проблем суддівського розсуду.	ПРН 06
Використовувати Єдиний державний реєстр судових рішень, бази Конституційного Суду України, Верховного Суду, HUDOC, інформаційні ресурси Ради Європи та інші цифрові інструменти для системного аналізу судової практики.	ПРН 07
Готувати науково обґрунтовані правові висновки, пропозиції та рекомендації щодо критеріїв правомірного здійснення суддівського розсуду, удосконалення гарантій незалежності суддів і підвищення якості судового рішення.	ПРН 10
Здійснювати доктринальне тлумачення конституційних і міжнародних стандартів здійснення правосуддя, порівнювати моделі суддівської дискреції та оцінювати їх відповідність принципам верховенства права, правової визначеності, пропорційності та справедливості.	ПРН 11

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни є участь у науковій дискусії на семінарських заняттях, усне опитування, розв'язання аналітичних кейсів за матеріалами судової практики, підготовка правових позицій, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, підготовка та захист аналітичного есе, презентація результатів міні-дослідження, тестування, модульна контрольна робота та залік.

Під час семінарських занять оцінюються глибина опанування теоретичного матеріалу, точність використання категоріально-понятійного апарату, здатність розмежовувати суддівський розсуд, внутрішнє переконання та дискреційні повноваження, уміння аналізувати мотивувальну частину судового рішення, застосовувати стандарти Конституційного Суду України, Верховного Суду і ЄСПЛ та аргументувати власну наукову позицію.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання передбачають опрацювання доктринальних джерел, нормативно-правових актів, рішень національних судів і ЄСПЛ. Результати можуть бути представлені у формі аналітичної записки, есе, правового висновку, презентації або усної доповіді. При оцінюванні враховуються якість джерельної бази, методологічна коректність, самостійність аналізу, переконливість аргументації, академічна доброчесність і належність оформлення.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

– Форми поточного контролю: усне опитування та участь у дискусіях; аналіз судових рішень; оцінювання індивідуальних завдань, есе і презентацій; тестування.

– Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота, яка включає тестові, теоретико-аналітичні та кейсові завдання.

– Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11	T.12	Модульна контрольна робота	Сума
4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	60	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Знання здобувачів ступеня доктора філософії з дисципліни оцінюються за такими критеріями:

оцінку «відмінно» / «зараховано» (90-100 балів, A) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати правову інформацію, що стосується управління науковими проектами, засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно презентації наукових результатів та вільно їх висловлювати.

оцінку «добре» / «зараховано» (82-89 балів, B) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання по тематиці дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел

(доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно презентації наукових результатів та управління науковими проектами, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки.

оцінку «добре» / «зараховано» (74-81 бал, C) заслуговує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, що стосується презентації наукових результатів, може продукувати нові думки та ідеї стосовно управління науковими проектами та застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» / «зараховано» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» / «зараховано» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

оцінка «незадовільно» / «не зараховано з можливістю повторного складання» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктор філософії, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» / «не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктор філософії, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до пошуку, оброблення та аналізу інформації, не може продукувати нові думки та ідеї стосовно презентації наукових результатів та управління науковими проектами.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні засади суддівського розсуду. Поняття суддівського розсуду у сучасній юридичній доктрині. Суддівський розсуд як форма інтелектуально-вольової діяльності судді. Конституційно-правова природа суддівського розсуду. Співвідношення суддівського розсуду, судової дискреції, правозастосування та тлумачення права. Методологічні підходи до дослідження суддівського розсуду: формально-юридичний, герменевтичний, аксіологічний, системний, порівняльно-правовий та міждисциплінарний. Суддівський розсуд у системі гарантій верховенства права.

Тема 2. Професійна правосвідомість судді як основа здійснення суддівського розсуду. Сутність і структура правової свідомості. Форми, рівні та види правосвідомості. Професійна правосвідомість судді: когнітивний, ціннісний, емоційно-вольовий та поведінковий компоненти. Співвідношення професійної правосвідомості, правової культури та професійної компетентності. Деформації і дефекти правосвідомості судді. Трансформація професійної правосвідомості під впливом судової практики, етичних стандартів та суспільних очікувань.

Тема 3. Судова дискреція: поняття, ознаки, види та функціональне призначення. Поняття дискреційних повноважень суду. Дискреційні права та дискреційні обов'язки судді. Дискреційна поведінка і правова поведінка. Джерела судової дискреції: оціночні поняття, прогалини, колізії, конкуренція принципів, вибір правового наслідку. Класифікація судової дискреції за предметом, обсягом, процесуальною формою та характером юридичних наслідків. Роль дискреції у забезпеченні індивідуалізації правозастосування.

Тема 4. Принципи та межі здійснення суддівського розсуду. Верховенство права як нормативний орієнтир суддівського розсуду. Законність, правова визначеність, рівність, справедливість, пропорційність, добросовісність і заборона свавілля. Формальні та змістовні межі суддівської дискреції. Межі розсуду, встановлені Конституцією, законом, процесуальними нормами та усталеною судовою практикою. Межі тлумачення права. Співвідношення суддівської незалежності та юридичної відповідальності за здійснення правосуддя.

Тема 5. Внутрішнє переконання судді, судова аргументація та мотивування судового рішення. Поняття внутрішнього переконання судді та його співвідношення із суддівським розсудом. Оцінка доказів і юридичних аргументів. Структура судового міркування. Вимоги до належного мотивування судового рішення. Юридична аргументація як засіб обмеження свавільної дискреції. Конкуренція принципів і балансування. Якість судового рішення як елемент права на справедливий суд.

Тема 6. Незалежність і безсторонність судді як конституційні гарантії правомірного розсуду. Конституційна природа незалежності судової влади і суддів. Інституційна та індивідуальна незалежність. Зовнішня і внутрішня незалежність судді. Безсторонність: суб'єктивний та об'єктивний критерії. Правові та організаційні гарантії незалежності суддів. Форми неправомірного впливу на суддю. Незалежність судді та межі допустимої публічної критики судової діяльності.

Тема 7. Професійна етика, доброчесність і справедливість у здійсненні суддівського розсуду. Професійна етика суддів і судова етика: співвідношення понять. Кодекс суддівської етики України та міжнародні стандарти поведінки суддів. Незалежність, безсторонність, чесність, непідкупність, належна поведінка, рівність, компетентність і старанність. Доброчесність як вимога до професійної та позасудової поведінки. Конфлікт інтересів. Категорія справедливості у правовій поведінці судді. Етичний вимір дискреційного вибору.

Тема 8. Суддівський розсуд, право на справедливий суд і проблема надмірного формалізму. Право на справедливий суд як конституційний і конвенційний стандарт. Доступ до правосуддя, рівність сторін, змагальність і розумний строк. «Сухий» та надмірний формалізм у судовій практиці. Принцип пропорційності у процесуальних рішеннях. Суддівська дискреція та обов'язок забезпечити ефективний судовий захист. Межі процесуальної автономії суду.

Тема 9. Суддівський розсуд у практиці Конституційного Суду України та Верховного Суду. Правові позиції Конституційного Суду України щодо верховенства права, правової визначеності, пропорційності, рівності та судового захисту. Суддівський розсуд у діяльності судів загальної юрисдикції. Формування єдності судової практики Верховним Судом. Відступ від правових висновків та вимоги до його мотивування. Судова практика як орієнтир і межа дискреційного рішення.

Тема 10. Європейські стандарти здійснення суддівського розсуду та практика ЄСПЛ. Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Незалежний і безсторонній суд, встановлений законом. Вимога мотивованості судових рішень у практиці ЄСПЛ. Доктрина «margin of appreciation» і її відмежування від індивідуального суддівського розсуду. Практика ЄСПЛ щодо правової визначеності, послідовності судової практики, доступу до суду та надмірного формалізму. Значення стандартів Ради Європи для національної судової практики.

Тема 11. Організаційно-правові основи формування корпусу професійних суддів. Конституційні вимоги до кандидатів на посаду судді. Добір, кваліфікаційне оцінювання та призначення суддів. Професійна підготовка кандидатів і суддів. Роль Національної школи суддів України. Соціальні, професійні та етичні фактори формування суддівського корпусу. Фінансові,

кадрові та інституційні гарантії незалежності суду. Значення професійної компетентності для якості дискреційних рішень.

Тема 12. Конституційно-правовий статус професійних суддів та напрями модернізації суддівської дискреції. Доктринальні підходи до поняття конституційно-правового статусу професійного судді. Структура статусу: права, обов'язки, гарантії, обмеження та відповідальність. Співвідношення незалежності, підзвітності та доброчесності. Модернізація інституційних механізмів забезпечення якості правосуддя. Вплив цифровізації судочинства та аналітичних технологій на процес прийняття судових рішень. Межі технологічної підтримки судді та збереження персональної відповідальності за здійснення правосуддя.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Очна форма				Заочна форма			
	усього	лекції	семінари	самост.	усього	лекції	семінари	самост.
Тема 1. Теоретико-методологічні засади суддівського розсуду.	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 2. Професійна правосвідомість судді як основа здійснення суддівського розсуду.	10	2	2	6	10	1	0	9
Тема 3. Судова дискреція: поняття, ознаки, види та функціональне призначення.	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 4. Принципи та межі здійснення суддівського розсуду.	10	2	2	6	10	1	0	9
Тема 5. Внутрішнє переконання судді, судова аргументація та мотивування судового рішення.	10	2	2	6	10	0	1	9
Тема 6. Незалежність і безсторонність судді як конституційні гарантії правомірного розсуду.	10	2	2	6	10	1	0	9
Тема 7. Професійна етика, доброчесність і справедливість у здійсненні суддівського розсуду.	10	2	2	6	10	0	1	9
Тема 8. Суддівський розсуд, право на справедливий суд і проблема надмірного формалізму.	10	2	2	6	10	1	0	9
Тема 9. Суддівський розсуд у практиці Конституційного Суду України та Верховного Суду.	10	2	2	6	10	0	1	9
Тема 10. Європейські стандарти здійснення суддівського розсуду та практика ЄСПЛ.	10	2	2	6	10	1	0	9
Тема 11. Організаційно-правові основи формування корпусу професійних суддів.	10	2	2	6	10	0	1	9

Назви змістовних модулів і тем	Очна форма				Заочна форма			
	усього	лекції	семінари	самоств.	усього	лекції	семінари	самоств.
Тема 12. Конституційно-правовий статус професійних суддів та напрями модернізації суддівської дискреції.	10	2	2	6	10	1	0	9
Усього годин	120	24	24	72	120	8	6	106

6.3. Теми лекційних занять

Назва теми	Очна форма	Заочна форма
Тема 1. Теоретико-методологічні засади суддівського розсуду.	2	1
Тема 2. Професійна правосвідомість судді як основа здійснення суддівського розсуду.	2	1
Тема 3. Судова дискреція: поняття, ознаки, види та функціональне призначення.	2	1
Тема 4. Принципи та межі здійснення суддівського розсуду.	2	1
Тема 5. Внутрішнє переконання судді, судова аргументація та мотивування судового рішення.	2	0
Тема 6. Незалежність і безсторонність судді як конституційні гарантії правомірного розсуду.	2	1
Тема 7. Професійна етика, доброчесність і справедливість у здійсненні суддівського розсуду.	2	0
Тема 8. Суддівський розсуд, право на справедливий суд і проблема надмірного формалізму.	2	1
Тема 9. Суддівський розсуд у практиці Конституційного Суду України та Верховного Суду.	2	0
Тема 10. Європейські стандарти здійснення суддівського розсуду та практика ЄСПЛ.	2	1
Тема 11. Організаційно-правові основи формування корпусу професійних суддів.	2	0
Тема 12. Конституційно-правовий статус професійних суддів та напрями модернізації суддівської дискреції.	2	1
Разом	24	8

6.4. Теми практичних (семінарських) занять

Назва теми	Очна форма	Заочна форма
Тема 1. Теоретико-методологічні засади суддівського розсуду.	2	1
Тема 2. Професійна правосвідомість судді як основа здійснення суддівського розсуду.	2	0
Тема 3. Судова дискреція: поняття, ознаки, види та функціональне призначення.	2	1
Тема 4. Принципи та межі здійснення суддівського розсуду.	2	0
Тема 5. Внутрішнє переконання судді, судова аргументація та мотивування судового рішення.	2	1
Тема 6. Незалежність і безсторонність судді як конституційні гарантії правомірного розсуду.	2	0
Тема 7. Професійна етика, доброчесність і справедливість у здійсненні суддівського розсуду.	2	1
Тема 8. Суддівський розсуд, право на справедливий суд і проблема надмірного формалізму.	2	0
Тема 9. Суддівський розсуд у практиці Конституційного Суду України та Верховного Суду.	2	1
Тема 10. Європейські стандарти здійснення суддівського розсуду та практика ЄСПЛ.	2	0
Тема 11. Організаційно-правові основи формування корпусу професійних суддів.	2	1
Тема 12. Конституційно-правовий статус професійних суддів та напрями модернізації суддівської дискреції.	2	0
Разом	24	6

6.5. Самостійна робота

Назва теми	Очна форма	Заочна форма
Тема 1. Теоретико-методологічні засади суддівського розсуду.	6	8
Тема 2. Професійна правосвідомість судді як основа здійснення суддівського розсуду.	6	9
Тема 3. Судова дискреція: поняття, ознаки, види та функціональне призначення.	6	8
Тема 4. Принципи та межі здійснення суддівського розсуду.	6	9
Тема 5. Внутрішнє переконання судді, судова аргументація та мотивування судового рішення.	6	9
Тема 6. Незалежність і безсторонність судді як конституційні гарантії правомірного розсуду.	6	9
Тема 7. Професійна етика, доброчесність і справедливість у здійсненні суддівського розсуду.	6	9

Назва теми	Очна форма	Заочна форма
Тема 8. Суддівський розсуд, право на справедливий суд і проблема надмірного формалізму.	6	9
Тема 9. Суддівський розсуд у практиці Конституційного Суду України та Верховного Суду.	6	9
Тема 10. Європейські стандарти здійснення суддівського розсуду та практика ЄСПЛ.	6	9
Тема 11. Організаційно-правові основи формування корпусу професійних суддів.	6	9
Тема 12. Конституційно-правовий статус професійних суддів та напрями модернізації суддівської дискреції.	6	9
Разом	72	106

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(м. Ужгород, вул. Університетська, 14; <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>).

Технічні засоби: персональні комп'ютери, мультимедійне обладнання, засоби відеоконференцзв'язку.

Програмне забезпечення: операційна система, пакет Microsoft Office або сумісне програмне забезпечення, браузер, засоби роботи з PDF-документами.

Інформаційні технології та засоби онлайн-навчання: Moodle (<https://moodle.uzhnu.edu.ua/>), електронний репозитарій УжНУ (<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>), Google Meet, електронна пошта.

Професійні інформаційні ресурси: Єдиний державний реєстр судових рішень, офіційні вебсайти Конституційного Суду України, Верховного Суду, Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України, база HUDOC Європейського суду з прав людини, база законодавства Верховної Ради України.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр> (дата звернення: 15.09.2026).
2. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19> (дата звернення: 15.09.2026).
3. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2136-19> (дата звернення: 15.09.2026).
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3477-15> (дата звернення: 15.09.2026).
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_004 (дата звернення: 15.09.2026).
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_043 (дата звернення: 15.09.2026).
7. Кодекс суддівської етики : затв. рішенням XX чергового з'їзду суддів України від 18 вересня 2024 р. Рада суддів України. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/news/kodeks-suddivskoi-etiki> (дата звернення: 15.09.2026).
8. Bangalore Principles of Judicial Conduct. 2002. United Nations Office on Drugs and Crime. URL: https://www.unodc.org/pdf/crime/corruption/judicial_group/Bangalore_principles.pdf (date of access: 15.09.2026).
9. Basic Principles on the Independence of the Judiciary. United Nations, 1985. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/basic-principles-independence-judiciary> (date of access: 15.09.2026).
10. Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities. Council of Europe, 2010. URL: <https://search.coe.int/cm?i=09000016805afb78> (date of access: 15.09.2026).
11. European Charter on the Statute for Judges. Council of Europe, Strasbourg, 8–10 July 1998. URL: <https://rm.coe.int/16807473ef> (date of access: 15.09.2026).
12. Magna Carta of Judges (Fundamental Principles). Consultative Council of European Judges, 2010. URL:

<https://rm.coe.int/2010-ccje-magna-carta-anglais/168063e431> (date of access: 15.09.2026).

13. Opinion No. 11 (2008) of the Consultative Council of European Judges to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the quality of judicial decisions. URL: <https://www.coe.int/en/web/ccje/opinion-n-11-on-the-quality-of-judicial-decisions> (date of access: 15.09.2026).

14. Мірило правовладдя (Rule of Law Checklist) : CDL-AD(2016)007. Європейська комісія «За демократію через право» (Венеційська комісія). URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2016\)007-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2016)007-ukr) (дата звернення: 15.09.2026).

15. Городовенко В. В. Проблеми становлення незалежної судової влади в Україні : монографія. Київ : Фенікс, 2007. 224 с.

16. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя : наук.-метод. посіб. для суддів. 2-ге вид., випр., допов. Київ, 2015. 208 с.

17. Коцкулич В. В. Дискреційне право судді чи його моральний обов'язок? Матеріали 72-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу юридичного факультету (Ужгород, 26 лютого 2018 р.). Ужгород, 2018. С. 31–33.

18. Коцкулич В. В. Суддівський розсуд та судова практика: корелятивний аналіз. Закарпатські правові читання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород, 19–21 квітня 2018 р.). Т. 2. Ужгород, 2018. С. 337–341.

19. Коцкулич В. В. Трансформація суддівської правосвідомості: загальні положення концепції. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2018. Вип. 48. Т. 2. С. 157–158.

20. Коцкулич В. В. Категорія справедливості в контексті загальноетичних стандартів правової поведінки суддів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2017. № 30. Т. 1. С. 44–45.

21. Коцкулич В. В. Місце і роль конституційної герменевтики у правозастосовчій діяльності суду. Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород, 22–23 квітня 2016 р.). Ужгород, 2016. С. 102–104.

22. Коцкулич В. В. Роль незалежності судової влади у механізмі стримувань і противаг. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 6. С. 390–391.

Допоміжна література

1. Barak A. Judicial Discretion. New Haven ; London : Yale University Press, 1989. 303 p.

2. Dworkin R. Taking Rights Seriously. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1977. 371 p.
3. MacCormick N. Rhetoric and the Rule of Law: A Theory of Legal Reasoning. Oxford : Oxford University Press, 2005. 287 p.
4. Козюбра М. І. Принцип верховенства права і судова практика. Право України. 2010. № 3. С. 6–18.
5. Гриценко І. С., Погорецький М. А. Право на справедливий суд. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. Вип. 91. С. 4–7.
6. Коцкулич В. В. До питання про незалежність суддів: національний та міжнародний аспект. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : матеріали Міжнародної наукової конференції (Чернівці, 26–27 жовтня 2017 р.). Чернівці, 2017. С. 21–23.
7. Коцкулич В. В. Онтологічні аспекти дослідження суддівського розсуду. Закарпатські правові читання : матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород, 20–22 квітня 2017 р.). Т. 1. Ужгород, 2017. С. 539–543.
8. Коцкулич В. В., Белов Д. М. Генеза наукової думки про особливості та структуру правосвідомості судді в національній юриспруденції. Судова реформа в Україні: реалії та перспективи : матеріали науково-практичної конференції (Київ, 18 листопада 2016 р.). Київ : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. С. 116–127.
9. Судоустрій України : підручник / за заг. ред. М. А. Погорецького, О. Г. Яновської. Київ : КНУ, 2015.
10. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2020.

Інформаційні ресурси

1. База даних «Законодавство України» Верховної Ради України – <https://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua/>.
3. Конституційний Суд України – <https://ccu.gov.ua/>.
4. Верховний Суд – <https://supreme.court.gov.ua/>.
5. Європейський суд з прав людини. HUDOC – <https://hudoc.echr.coe.int/>.
6. Рада суддів України – <https://rsu.gov.ua/>.
7. Вища рада правосуддя – <https://hcj.gov.ua/>.
8. Вища кваліфікаційна комісія суддів України – <https://vkksu.gov.ua/>.
9. Національна школа суддів України – <https://nsj.gov.ua/>.
10. Consultative Council of European Judges – <https://www.coe.int/en/web/ccje>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)